

Project

[De flexwerkplekken worden gedomineerd door houten schotten of scheidingswanden op schouderhoogte, net hoog genoeg om er nog overheen te kunnen kijken.]

Foto's: Arjen Schmitz, Maastricht

[In het BDO-kantoor zijn de wandkasten gebouwd van massieve essenhouten kaders met daarop panelen van zebranofineer.]

Flexibiliteit bepaalt sfeer op de werkvloer

Multi-inzetbaar hout verwerkt in flexkantoren

Het concept flexibele werkomgeving staat nog steeds als een huis. Zowel de Belastingdienst Utrecht als het accountants- en adviesbureau BDO gaven het concept onlangs *body* door een flexkantoor voor eigen personeel te realiseren. Hier kunnen zij tijdelijk een werkplek in gebruik nemen omdat ze toevallig in de buurt zijn of omdat ze een afspraak met iemand hebben. Beide kantoren staan in Utrecht, uiteraard vanwege de centrale ligging. Het Maastrichtse architectenbureau Bruls en Co richtte beide panden in.

BDO Accountants Et Adviseurs heeft door heel Nederland vestigingen. Het kantoor in Utrecht is een hele bijzondere. BDO ziet het pand zelf als een investering in de toekomst. Het bestaat uit twaalf verdiepingen en ligt aan het verkeershart van de A12 bij Utrecht. Dit flexkantoor is bedoeld voor de BDO-accountants en -adviseurs die meer bij de klant zitten dan op hun eigen kantoor.

In principe hebben zij geen vaste werkplek meer met bureau en PC, maar ze kunnen gebruikmaken van een flexibele werkplek in dit kantoor. In het

gebouw ligt een draadloos netwerk, dus men kan met de computer onder de arm aan de wandel. Dossiers en tal van andere gegevens zijn allemaal digitaal op te vragen. Logisch dat een dergelijke flexomgeving om een speciale inrichting vraagt.

Sfeer De architecten van Bruls en Co hebben onder meer bekendheid gekregen vanwege het inrichten van flexkantoren. Architect Mathieu Bruls vertelt dat het inrichten van kantoorruimten een specifieke tak

[In BDO's flexkantoor is een zekere schemersfeer ontstaan omdat bijna alle wanden bruin/zwart zijn geschilderd.]

[Het van nature gelige zebrano hout met zwarte strepen is behandeld met een transparante lak met oranje pigment.]

van architectuur is, waarover serieus en beslist niet lichtzinnig nagedacht moet worden.

Als concept is het flexkantoor van BDO nu al een doorslaand succes. Werknemers van BDO maken er in toenemende mate gebruik van. Ook Bruls noemt het project geslaagd, temeer omdat de architect nagenoeg geen concessies hoefde te doen aan de lay-out suggesties en aan de eerste voorstellen inzake de materialisatie. "We hebben ervaring met het inrichten van kantoorpanden. De opdrachtgever was snel overtuigd van onze ideeën. Hoewel we aanvankelijk geen nadrukkelijke notie hadden over de sfeer van het kantoor," zegt Bruls.

Als binnenhuisarchitecten wensen Bruls en Co een bepaald handschrift achter te laten bij de interieurs die zij ontwerpen. In BDO's flexkantoor is een zekere schemersfeer ontstaan omdat bijna alle wanden bruin/zwart zijn geschilderd. "Het kantoor herinnert sterk aan de degelijkheid van parmante onderkomens voor notarissen en boekhouders aan het begin van de vorige eeuw," vindt Bruls om vervolgens te benadrukken dat het interieur niettemin in alle opzichten een moderne uitstraling heeft.

[Alle interieurelementen zijn door Bruls en Co ontworpen.]

Vorm en functie Het welslagen van het project ligt volgens Mathieu Bruls grotendeels ook aan de jongere *decisionmakers* die aan de kant van de opdrachtgevers het project van de grond wilden tillen. "Deze mensen waren goed thuis in de sfeer van de business die ze uitdragen. Ze konden perfect aangeven hoe het interieur eruit moest zien," aldus Bruls. "Anderzijds waren ze ook bereid om met ons de nodige risico's te nemen, voor de hedendaagse *touch*. Flexwerk is een eigentijds fenomeen. De materialisatie ervan is ons pakkie-an."

Zijn vertaling van de materialisatie van het flexwerkconcept staat haaks op de hippe *form follows function* ideologie. Volgens Bruls hebben aanhangers van deze theorie te weinig oog voor de vorm die fundamenteel moet bijdragen aan de functie van het interieur. Voor de Maastrichtse architect moet de binnenruimte ook functioneel zijn en in die zin bijdragen aan de sfeer van een vertrek. Als een ruimte is bedoeld om in te telefoneren, moet deze geluiddicht zijn maar gelijktijdig niet onzichtbaar. Als de kamer de rol vervult van individuele concentratiewerk of voor gezamenlijke arbeid, dan gelden weer andere waarden die de uitstraling bepalen. In het zicht zitten of juist niet, of een beetje van beide.

Bruls: "Met deze achterliggende gedachte bedachten wij plattegrondsuggesties in de vorm van vakken en ruimten en brachten we hierin een structuur aan." Bruls en Co willen ruimten creëren waarin het aangenaam vertoeven is. "Dat heeft zeker consequenties voor onze materiaalkeuze," zo wordt benadrukt. "Maar ook kleur, sfeer, lichtkwaliteit, reflectie en akoestiek krijgen bij ons veel aandacht."

Dialogo Bruls en Co had voor de inrichting van het BDO flexkantoor het tij mee omdat zij al in een vroeg stadium als binnenhuisarchitecten erbij betrokken werden. "Het gebouw was door architecten ontworpen die

[De felle kleuren op de muren van de Belastingdienst Utrecht verwijst naar het werk van de Amsterdamse kunstenaars Fransje Killaars.]

het uitermate prettig vonden dat wij de inrichting deden." Zo kreeg Mathieu Bruls samen met zijn collega's betrekkelijk snel een goede dialoog met de bouwers en hadden ze verschillende afbouwfenomenen *im Griff*. Bruls geeft toe dat de architectuur niet geheel naar zijn ideeën was, maar vindt het ontwerp zeker niet slecht. Dat hij al vrij snel mocht interveniëren in de afbouw van het kantoor betekende in elk geval géén systeemplafonds en 'opborrelend poetswerk' op de muren, dat als argument meedraagt dat het vooral niets mag kosten.

Bruls en Co hadden andere ideeën. Net als bij het Belastingkantoor werden de systeemplafonds eruit gegooid en zijn ze vervangen door plafonds die beter bij het concept passen. De wanden zijn superglad gemaakt met blauw pleisterwerk en glanslatex zodat ze meer gaan leven. Mathieu Bruls weet uit ervaring dat deze speciale muurbehandeling sterk bijdraagt aan de sprankeling van het interieur, zonder dat het opvalt. Hij heeft verschillende vertrekken verlevendigd door houten schijnmuren en door schijnbouw toe te passen.

Akoestiek Bruls en Co gebruikten in het BDO-kantoor technieken om de absorptie van akoestiek in de ruimten goed te krijgen. Dat impliceert speciale aandacht voor plafonds en vloerbedekking, aangezien er veel gepraat, vergaderd en getelefoneerd moet worden. Bruls vindt akoestiek de achilleshiel in de architectuur en hij betreurt het dat er door zijn vakgenoten zo weinig aandacht aan wordt geschonken. "Heel vaak deugt de geluidsvoortplanting in een ruimte slecht of niet, ongeacht waarvoor het vertrek bedoeld is," zo constateert hij. In restaurants of leslokalen is de akoestiek veel te hard om in te werken of om elkaar in te ontmoeten, terwijl dergelijke plekken bij uitstek worden gebruikt om met elkaar te communiceren.

[Ondanks het zeer gedurfde interieur, vanwege het kunstwerk, voelen de werknemers zich er op hun gemak.]

[Ingetogen kleuren zoals witte en grijze transparante lak en donkere vloerbedekking.]

Ook als een werkruimte niet goed akoestisch geïsoleerd is, functioneert deze niet. Een glazen wand moet geluiddicht zijn om bijvoorbeeld telefoonprivacy te garanderen. "Akoestiek is in veel gevallen het ondergeschoven kindje," stelt Bruls vast. "En men moet zich als opdrachtgever vooral niet in de luren laten leggen door 'deskundigen' die menen dat het toepassen van technieken om goede geluidsvoortplanting te bewerkstelligen, een te dure en onzinnige kostenpost is," zegt hij fel.

Geluidsisolatie Bij het BDO-kantoor betrof Bruls en Co de beste akoestische adviseurs en installatieadviseurs die ze kennen. "Het scheelt tijd en in veel gevallen ook geld als je op elkaar bent ingespeeld en als direct duidelijk is wie wat doet in het geheel," stelt Mathieu Bruls. Ten aanzien van de akoestiek zijn er twee dingen van belang in een kantoorruimte. Ten eerste moet de geluidsisolatie tussen de vertrekken voldoende zijn. Een moeilijke, technische ingreep, want overal zijn kiertjes en nissen waar geluid langs sluip. "Je moet bij de isolatie rekening houden met contactgeluiden en luchtgeluiden," zegt Bruls.

Ten tweede moet de ruimte niet te hard zijn. Het gesproken woord reflecteert, dus open werkplekken dienen voldoende absorptiematerialen te bevatten zodat het gesproken woord niet te ver draagt. Geen gemakkelijke taak voor de

[Het flexkantoor van de Belastingdienst Utrecht betreft een try-out.]

[Houten schotten, afscheidingswanden en meubilair van essenhouten kaders en fineerplaten.]

interieurarchitect. Vandaar dat alle kantoorruimten van het BDO-gebouw zijn voorzien van geperforeerde plafonds. Overal ligt vloerbedekking om de akoestiek te regelen. In verschillende open werkplekruimten zijn de wanden en de bureauschotten bekleed met eveneens geperforeerde multiplexplaten.

Op de bovenste verdieping heeft Bruls en Co een lounge-omgeving ingericht. Een soort grand café om informele gesprekken te voeren, iets te drinken en elkaar te ontmoeten. De meubels, lampen, stoelen, tafels en barkrukken zijn allemaal door Bruls ontworpen.

Zebrafineer Wat opvalt is dat in elke ruimte 'gespeeld' wordt met extra houten schotten of met scheidingswanden op schouderhoogte, net hoog genoeg om er nog overheen te kunnen kijken. Deze meubels zijn overwegend gemaakt van essenhouten kaders en zebrafineerplaten. "Als je als architect weet wat de gebruiker met de ruimte gaat doen, kan de interieurarchitect een consistenter interieur ontwerpen. De meubels vallen daarom in hetzelfde functionele flexconcept."

Alle tafels en stoelen zijn verstelbaar. Bruls koos veelzijdig voor multi-inzetbaar hout. De meubels voelen veilig en solide aan, hoewel soms de goedkoopste materialen zijn gebruikt zoals multiplexplaten. De wandkasten zijn gebouwd van massieve essenhouten kaders met daarop panelen van zebrafineer. Dit van nature gelige hout met zwarte strepen is behandeld met een transparante lak met oranje pigment. "Na verloop van tijd kleurt het mooi voloranje. Onze meubelmaker is bijna een alchemist," lacht Mathieu Bruls. "Hij mixt allerlei lakken totdat wij de juiste coating in de juiste kleur hebben!" De tafelbladen zijn eveneens van zebrafineer en op elke hoogte verstelbaar. "We zetten het hout heel expressief vast," vervolgt Bruls zijn beschrijving. "Om duidelijk vast te stellen wat het constructieve thema is, zodat het kadergedeelte en de separate paneelvulling direct helder zijn. Daarom gebruiken wij pontificale schroeven die direct in het oog springen. Iedereen begrijpt meteen

dat de kast niet gelijmd is, maar geschroefd." De kasten hebben ook een zekere zwaarte, zoals oude monumentale kasten die respect afdwingen.

Belastingkantoor Ook bij de inrichting van het Belastingkantoor in Utrecht werd Bruls en Co in een vroeg stadium betrokken. Flexkantoren zijn tevens voor de Belastingdienst een betrekkelijk nieuw gegeven. Dit flexgebouw is eigenlijk een try-out. Als het een succes blijkt te zijn, zullen er meer flexkantoren volgen voor deze overheidsorganisatie.

Het complete interieur is door Bruls en zijn collega's ontworpen. Net als bij het BDO-kantoor heeft de architect op tal van plekken houten schotten en afscheidingswanden neergezet van essenhouten kaders en fineerplaten. Anders dan bij BDO echter, koos hij bij de Belastingdienst juist voor ingetogen kleuren zoals witte en grijze transparante lak en donkere vloerbedekking. De wanden van de flexruimten zijn in heldere kleuren geschilderd: knalrood en knalgeel, of felgroen of blauw. "De felle kleuren op de muren omvatten het kunstwerk van de Amsterdamse kunstenaar Fransje Killaars, die we in dit interieur hebben geïntegreerd," vertelt Bruls. Hij ziet bij dit interieur zijn zwaartekracht in het heel gediensig en ingetogen omgaan met kleuren, om de expressie van de beeldende kunst de boventoon te laten voeren.

Gedurfd Functioneel gezien verschillen de beide opgeleverde interieurs vrij weinig van elkaar. Technisch gezien oogt het resultaat echter heel divers. "We hadden dan ook te maken met twee verschillende soorten opdrachtgevers," aldus Bruls. BDO wenste een statig, representatief interieur. De Rijksbelastingdienst heeft geen dresscode. "In dit overheidskantoor zetelt de facilitaire dienst. Weliswaar met een zeer gedurfd interieur, vanwege het kunstwerk, maar de werknemers voelen zich er prima op hun gemak. Wie weet hoeveel flexkantoren er bij de Belastingdienst nog zullen volgen?" stelt Mathieu Bruls zichzelf de retorische vraag. Van hem mag het. ■